

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 21 czerwca 2012 r. *

Artykuł 49 TFUE — Swoboda przedsiębiorczości — Zdrowie publiczne — Apteki — Krajowy system zezwoleń na prowadzenie aptek — Tworzenie oddziałów — Zróżnicowane warunki w zależności od tego, czy stosowane są względem aptek prywatnych czy względem apteki uniwersytetu w Helsinkach — Apteka uniwersytetu w Helsinkach posiadająca szczególne zobowiązania związane z kształceniem farmaceutycznym i zaopatrzeniem w leki

W sprawie C-84/11

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Korkein hallinto-oikeus (Finlandia) postanowieniem z dnia 21 lutego 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 lutego 2011 r., w postępowaniu wszczętym przez

Marję-Liisę Susisalo,

Ollego Tuomaale,

Merję Ritale,

przy udziale:

Helsingin yliopiston apteekki,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i T. von Danwitz (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 lutego 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu M.L. Susisalo, O. Tuomaali oraz M. Ritale przez A. Kuusniemi-Laine, J. Väyrynen oraz A. Laine, asianajajat,
- w imieniu Helsingin yliopiston apteekki przez K. Joenpolvi, asianajaja, oraz T. Kauti, lakimies,

* Język postępowania: fiński.

- w imieniu rządu fińskiego przez H. Leppo oraz J. Heliskoskiego, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu portugalskiego przez L. Ineza Fernandesa oraz P.A. Antunesa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez E. Paasivirtę oraz I.V. Rogalskiego, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 49 TFUE i art. 106 ust. 2 TFUE.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy M.L. Susisalo, O. Tuomaalą i M. Ritalą a Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (centralnym urzędem ds. rozwoju i bezpieczeństwa sektora farmaceutycznego, zwanym dalej „FIMEA”) oraz Helsingin yliopiston apteekki (apteka uniwersytetu w Helsinkach, zwaną dalej „PUH”), dotyczącego złożonego przez tę aptekę wniosku o przeniesienie jednego z jej oddziałów do dzielnicy Tammisto w mieście Vantaa, a także w ramach sporu pomiędzy M.L. Susisalo a FIMEA dotyczącego wniosku M.L. Susisalo o wydanie zezwolenia na prowadzenie oddziału w tej samej dzielnicy.

Ramy prawne

- 3 Na podstawie § 38 Lääkelaki (ustawy o lekach), w brzmieniu obowiązującym w postępowaniach przed sądem krajowym (zwanej dalej „ustawą o lekach”), sprzedaż detaliczna leków może odbywać się wyłącznie w aptekach zgodnie z §§ 41 i 42 tej ustawy, a także w oddziałach aptek lub „punktach aptecznych” zgodnie z jej § 52. Według § 39 te same ustawy apteki są rozmieszczone na terytorium kraju w miarę możliwości taki sposób, aby dostęp ludności do leków nie był utrudniony.
- 4 Na podstawie § 40 ustawy o lekach prowadzenie apteki wymaga zezwolenia udzielanego w danej gminie lub w części gminy przez Lääkelaitos (urząd ds. leków).
- 5 Zgodnie z § 41 akapit pierwszy ustawy o lekach Lääkelaitos podejmuje decyzję o utworzeniu nowej apteki w gminie lub w części gminy, jeżeli wymaga tego dostęp do leków, a ocena w tym zakresie jest dokonywana na podstawie liczby mieszkańców na danym obszarze, dostępnych usług farmaceutycznych i obecności innych usług opieki zdrowotnej. Decyzję podejmuje się na wniosek Lääkelaitos lub na wniosek gminy. Lääkelaitos może także zarządzić zmianę obszaru, jaki ma obsługiwać apteka, i przeniesienie jej do innej części gminy, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia dostępu do usług farmaceutycznych.
- 6 Na podstawie § 42 akapit pierwszy ustawy o lekach uniwersytet w Helsinkach ma prawo do prowadzenia apteki w Helsinkach, a uniwersytet w Kuopio ma prawo do prowadzenia apteki w Kuopio. Oprócz sprzedaży leków apteki te mają za zadanie oferować miejsca na praktykach dla studentów farmacji oraz prowadzić badania w dziedzinie zaopatrzenia w leki. Zgodnie z projektem ustawy, który doprowadził do przyjęcia ustawy o lekach, PUH oprócz wydawania leków ma wykonywać zadania edukacyjne i badawcze, a w szczególności świadczyć usługi w zakresie przygotowywania pojedynczych rzadkich leków.

- 7 Według § 43 akapit pierwszy ustawy o lekach zezwolenie na prowadzenie apteki może być wydane obywatelowi państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, który jest uprawnionym farmaceutą („proviisori”) i który nie został uznany za niewypłacalnego, nieposiadającego pełnej zdolności do czynności prawnych, i dla którego nie ustanowiono kuratora. Według akapitu drugiego tego przepisu w przypadku większej liczby kandydatów zezwolenie na prowadzenie apteki wydaje się temu obywatelowi, który ogólnie najlepiej spełnia warunki prowadzenia apteki.
- 8 Prowadzenie oddziałów aptek jest uregulowane w § 52 ustawy o lekach, który w akapicie pierwszym przewiduje, że taki oddział może być utworzony na obszarze, co do którego należy uznać, że ze względu na nieznaczną liczbę ludności nie spełnia on warunków wymaganych dla samodzielnej apteki, lecz na którym z przyczyn zaopatrzenia w leki konieczne jest istnienie apteki. Oddział apteki może być utworzony z inicjatywy Lääkelaitos lub gminy. Lääkelaitos na wniosek wydaje zezwolenie farmaceutce, który ze względu na lokalizację apteki i inne warunki działania najlepiej spełnia wymogi prowadzenia takiego oddziału apteki. Lääkelaitos może wydać farmaceutce zezwolenie na prowadzenie najwyżej trzech oddziałów aptek.
- 9 Na podstawie § 52 akapit trzeci ustawy o lekach uniwersytet w Helsinkach może prowadzić do szesnastu oddziałów aptek, każdorazowo na podstawie zezwolenia wydanego przez Lääkelaitos.
- 10 Lääkelaitos został od dnia 1 listopada 2009 r. zastąpiony przez FIMEA.

Postępowania przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 11 Pytania prejudycjalne zostały przedłożone w związku z dwoma postępowaniami dotyczącymi wniosków o utworzenie oddziałów aptek.
- 12 Pierwsze z nich dotyczy wniosku PUH o przeniesienie jednego z jej szesnastu oddziałów do dzielnicy Tammisto w mieście Vantaa. Lääkelaitos w decyzji z dnia 28 lutego 2008 r. uwzględnił ten wniosek. M.L. Susisalo, O. Tuomaala i M. Ritala, farmaceuci, wnieśli skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji, która to skarga została oddalona przez Helsingin hallinto-oikeus. Wskazani farmaceuci wnieśli odwołanie do sądu krajowego.
- 13 Drugie postępowanie dotyczy wniosku M.L. Susisalo o utworzenie oddziału apteki również w dzielnicy Tammisto w mieście Vantaa, który to wniosek został oddalony przez Lääkelaitos decyzją z dnia 23 czerwca 2008 r. Ponieważ skarga o stwierdzenie nieważności tej decyzji została oddalona przez Helsingin hallinto-oikeus, M.L. Susisalo wniosła odwołanie do sądu krajowego.
- 14 Uznając, że rozstrzygnięcie zawisłych przed nim sporów zależy od wykładni prawa Unii, Korkein hallinto-oikeus postanowił zawiesić postępowania i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 49 TFUE, dotyczący swobody przedsiębiorczości w rozumieniu prawa Unii, należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on stosowaniu przepisów [ustawy o lekach] w sprawie systemu zezwoleń na prowadzenie apteki na tej podstawie, że warunki utworzenia oddziałów [PUH] różnią się od warunków mających zastosowanie do aptek prywatnych w następującym zakresie:

- a) Na podstawie zezwolenia wydanego przez [FIMEA] zgodnie z § 52 akapit pierwszy [ustawy o lekach] oddział apteki prywatnej może być utworzony na obszarze, który ze względu na nieznaczną liczbę ludności nie spełnia minimalnych warunków ramowych wymaganych dla samodzielnej apteki, lecz na którym konieczne jest istnienie apteki ze względu na zaopatrzenie w leki; prywatny farmaceuta może prowadzić najwyżej trzy oddziały na podstawie zezwolenia wydanego oddzielnie dla każdego z nich. Oddział [PUH] może natomiast zostać utworzony na podstawie zezwolenia wydanego

oddzielnie przez FIMEA na podstawie § 52 akapit trzeci [ustawy o lekach], przy czym ustawa lub inne przepisy krajowe nie ograniczają oceny w odniesieniu do wydania tego zezwolenia w inny sposób niż poprzez ustanowienie limitu szesnastu oddziałów [PUH].

b) W celu określenia lokalizacji oddziału apteki prywatnej FIMEA uwzględnia lokalizację apteki. Nie istnieje analogiczna zasada dla lokalizacji oddziałów [PUH], które zostały utworzone w różnych miejscach w Finlandii.

2) Jeżeli w świetle odpowiedzi na powyższe pytania Trybunał uzna, że art. 49 TFUE sprzeciwia się systemowi zezwoleń na prowadzenie oddziałów [PUH], Korkein hallinto-oikeus zadaje jeszcze następujące pytania prejudycjalne:

a) Czy ograniczenie swobody przedsiębiorczości dokonywane przez system zezwoleń na prowadzenie oddziałów [PUH] może być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, które są niezbędne i proporcjonalne oraz wynikają ze szczególnych zadań [PUH] w zakresie kształcenia farmaceutycznego i zaopatrzenia w leki, zważywszy na okoliczność, że żadne odpowiednie szczególne zadania nie są przypisane oddziałom tej apteki?

b) Czy ze wskazanych powyżej szczególnych zadań, nałożonych ustawą na [PUH], wynika, że apteka ta może być uważana za przedsiębiorstwo, któremu powierzono usługi w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 106 ust. 2 TFUE, a jeśli tak, to czy rzeczzone postanowienie TFUE pozwala na odstępstwo, w odniesieniu do oddziałów [PUH], od wymogów w zakresie uprzednich zezwoleń administracyjnych wynikających z orzecznictwa Trybunału oraz z art. 49 TFUE, zważywszy na okoliczność, że żadne odpowiednie szczególne zadania nie są przypisane oddziałom [PUH]?”.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 15 PUH kwestionuje właściwość Trybunału w zakresie udzielenia odpowiedzi na przedłożone pytania, w szczególności z uwagi na fakt, że spory przed sądem krajowym nie zawierają aspektów transgranicznych.
- 16 W tym kontekście należy przypomnieć, że o ile z uwagi na podział kompetencji w ramach postępowania prejudycjalnego wyłącznie do sądu krajowego należy określenie przedmiotu pytań, które zamierza on zadać Trybunałowi, o tyle do Trybunału należy, w szczególnych okolicznościach, ocena warunków, w jakich sąd krajowy kieruje do niego wnioszek, w celu zweryfikowania własnej kompetencji (wyrok z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawach połączonych C-92/09 i C-93/09 Volker und Markus Schecke i Eifert, Zb.Orz. s. I-11063, pkt 39).
- 17 Tak jest w szczególności w przypadku, gdy problem przedłożony Trybunałowi jest natury hipotetycznej lub gdy wykładnia normy unijnej, o którą wnioskuje sąd krajowy, nie ma żadnego związku z rzeczywistością lub z przedmiotem sporu w postępowaniu przed sądem krajowym. Trybunał nie jest zatem właściwy w zakresie udzielenia odpowiedzi na przedłożone pytanie w przypadku, w którym jest oczywiste, że przepis prawa Unii mający być przedmiotem wykładni Trybunału nie może znaleźć zastosowania (wyrok z dnia 1 października 2009 r. w sprawie C-567/07 Woningstichting Sint Servatius, Zb.Orz. s. I-9021, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 18 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem postanowienia TFUE w zakresie swobody przedsiębiorczości nie znajdują zastosowania w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy jednego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 października 1990 r. w sprawach połączonych C-54/88, C-91/88 i C-14/89 Nino i in., Rec. s. I-3537, pkt 11; z dnia 30 listopada 1995 r. w sprawie C-134/94 Esso Española, Rec. s. I-4223, pkt 17; a także z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie C-389/05 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. s. I-5397, pkt 49).

- 19 Z postanowienia odsyłającego i z uwag na piśmie przedstawionych Trybunałowi wynika, że wszystkie okoliczności sporów przed sądem krajowym odnoszą się do Finlandii. W rezultacie wydaje się, że w sporach tych nie zachodzi sytuacja korzystania z prawa przedsiębiorczości, ustanowionego w art. 49 TFUE.
- 20 Jednakże nawet w sytuacji czysto krajowej, takiej jak w postępowaniach przed sądem krajowym, odpowiedź może być użyteczna dla sądu krajowego, w szczególności w wypadku, gdy prawo krajowe wymagałoby od tego sądu, w postępowaniach takich jak toczony przed nim, umożliwienia obywatelowi fińskiemu skorzystania z takich samych praw, jakie w tej samej sytuacji przysługiwałyby na mocy prawa Unii obywatelowi innego państwa członkowskiego (zob. wyroki: z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawach połączonych C-570/07 i C-571/07 Blanco Pérez i Chao Gómez, Zb.Orz. s. I-4629, pkt 39; z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie C-393/08 Sbarigia, Zb.Orz. s. I-6333, pkt 23; a także z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-245/09 Omalet, Zb.Orz. s. I-13771, pkt 15).
- 21 Tymczasem na rozprawie pełnomocnik skarżących w postępowaniach przed sądem krajowym zauważył, że w fińskim prawie administracyjnym istnieją przepisy chroniące obywateli fińskich przed odwrotną dyskryminacją. W tej sytuacji nie wydaje się w sposób oczywisty, aby wnioskowana wykładnia prawa Unii nie mogła być użyteczna dla sądu krajowego.
- 22 W konsekwencji Trybunałowi przysługuje właściwość w zakresie udzielenia odpowiedzi na pytania prejudycjalne.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 23 Sąd krajowy w przedłożonych pytaniach, które należy zbadać łącznie, dąży w istocie do ustalenia, czy art. 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on przepisom krajowym, takim jak będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym, które ustanawiają względem PUH inny system zezwoleń na prowadzenie oddziałów aptek niż ten stosowany do aptek prywatnych.
- 24 Pytania te dotyczą farmaceutów, którzy sprzeciwiają się przeniesieniu oddziału PUH, powołując się na niezgodność przepisów krajowych z prawem Unii w zakresie, w jakim przewidują one korzystniejsze warunki prowadzenia oddziałów PUH w stosunku do oddziałów prywatnych aptek. Bez wątpienia ograniczenia przewidziane w ustawie o lekach w odniesieniu do prowadzenia oddziałów apteki prywatnej są jako takie uzasadnione. Jednakże cel ustawy o lekach nie wymaga, aby PUH mogła posiadać szesnaście oddziałów, gdyż ogół jej szczególnych zadań określonych w § 42 tej ustawy może również być wypełniony przez trzy oddziały.
- 25 Przedłożone pytania dotyczą zatem nie tyle rozstrzygnięcia kwestii, czy art. 49 TFUE sprzeciwia się przepisom krajowym dotyczącym prowadzenia oddziałów prywatnych aptek, ile kwestii, czy wskazany przepis sprzeciwia się temu, aby przepisy te ustanawiały szczególny system zezwoleń na prowadzenie oddziałów aptek znajdujący zastosowanie względem PUH, który to system jest korzystniejszy niż system stosowany do aptek prywatnych.

Uwagi wstępne

- 26 W celu udzielenia odpowiedzi na przedłożone pytania należy przypomnieć, że na podstawie art. 168 ust. 7 TFUE, zgodnie z tym, jak objaśnia go wykładnia wypracowana przez Trybunał, prawo Unii nie uchybia kompetencjom państw członkowskich w zakresie uregulowania ich systemów zabezpieczenia społecznego i przyjmowania, w szczególności, przepisów w zakresie organizacji usług służby zdrowia, takich jak usługi dotyczące aptek (ww. wyrok w sprawach połączonych Blanco Pérez i Chao Gómez, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 27 Jednakże przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie powinny przestrzegać prawa Unii, w szczególności zaś postanowień traktatu dotyczących swobód podstawowych, w tym swobody przedsiębiorczości. Postanowienia te obejmują skierowany do państw członkowskich zakaz wprowadzania lub utrzymywania w mocy nieuzasadnionych ograniczeń w wykonywaniu tych swobód w dziedzinie opieki zdrowotnej (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 maja 2009 r. w sprawach połączonych C-171/07 i C-172/07 *Apothekerkammer des Saarlandes i in.*, Zb.Orz. s. I-4171, pkt 18; z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-345/09 *van Delft i in.*, Zb.Orz. s. I-9879, pkt 84; z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie C-89/09 *Komisja przeciwko Francji*, Zb.Orz. s. I-12941, pkt 41).
- 28 Przy ocenie poszanowania tego obowiązku należy uwzględnić okoliczność, że zdrowie i życie ludzi ma pierwszorzędne znaczenie pośród dóbr i interesów chronionych traktatem i że do państw członkowskich należy decyzja o poziomie, na jakim chcą one zapewnić ochronę zdrowia publicznego, oraz o sposobie osiągnięcia tego poziomu. Jako że poziom ten może być różny w poszczególnych państwach członkowskich, należy przyznać im swobodę uznania (wyrok z dnia 19 maja 2009 r. w sprawie C-531/06 *Komisja przeciwko Włochom*, Zb.Orz. s. I-4103, pkt 36; a także ww. wyrok w sprawach połączonych *Blanco Pérez i Chao Gómez*, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 Ponadto żaden przepis prawa Unii nie ustanawia zasad dostępu do działalności w dziedzinie farmacji, mających na celu ustalenie warunków, na jakich można tworzyć nowe apteki i ewentualnie ich oddziały na terytorium państw członkowskich (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych *Blanco Pérez i Chao Gómez*, pkt 45).
- 30 Należy w rezultacie zbadać, na podstawie wskazanych kryteriów, czy przepisy będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym stanowią ograniczenia w rozumieniu art. 49 TFUE, przewidując w zakresie prowadzenia oddziałów aptek bardziej korzystne zasady dla PUH niż dla prywatnych aptek.

W przedmiocie występowania ograniczenia swobody przedsiębiorczości

- 31 Artykuł 49 TFUE wymaga usunięcia ograniczeń swobody przedsiębiorczości. Zgodnie z brzmieniem postanowień traktatu odnoszących się do swobody przedsiębiorczości mają one na celu zapewnienie możliwości korzystania z traktowania krajowego w przyjmującym państwie członkowskim. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 49 TUE sprzeciwia się jakimkolwiek przepisowi krajowemu, który – nawet jeżeli jest stosowany bez rozróżniania ze względu na przynależność państwową – może zakłócić lub uczynić mniej atrakcyjnym wykonywanie przez obywateli Unii zagwarantowanej przez traktat swobody przedsiębiorczości (zob. podobnie wyrok z dnia 29 listopada 2011 r. w sprawie C-371/10 *National Grid Indus*, Zb.Orz. s. I-12273, pkt 35, 36).
- 32 Co się tyczy kwestii, czy przepisy będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym wprowadzają dyskryminację, należy zauważyć, że przepisy te dotyczą bez rozróżnienia każdego obywatela – fińskiego lub obywatela innego państwa członkowskiego – który jako prywatny farmaceuta zamierza utworzyć oddział na terytorium fińskim. W rezultacie nie wprowadzają one dyskryminacji w rozumieniu art. 49 TFUE.
- 33 Jednakże należy zauważyć, że na mocy wskazanych przepisów apteki prywatne mogą tworzyć na terytorium krajowym wyłącznie trzy oddziały, przy czym zezwolenie na ich prowadzenie jest uzależnione od występowania na danym obszarze geograficznym niewielkiej liczby ludności, która nie uzasadnia istnienia niezależnej apteki, ale świadczy o zapotrzebowaniu na leki, wymagającym utworzenia oddziału apteki, podczas gdy PUH ze swej strony ma prawo do posiadania szesnastu oddziałów, niezależnie od liczby ludności na danym obszarze.
- 34 Należy stwierdzić, że preferencyjny system przyznany PUH w zakresie liczby dopuszczonych oddziałów, jak też warunków zezwolenia na ich prowadzenie, może pozbawić prywatnego farmaceutę prawa do utworzenia oddziału na jednym z szesnastu obszarów geograficznych, gdzie PUH prowadzi oddział, co

może czynić mniej atrakcyjnym wykonywanie przez prywatnych farmaceutów z innych państw członkowskich ich działalności na terytorium fińskim za pośrednictwem stałego zakładu. Fakt, że ten preferencyjny system wywołuje ograniczające skutki zarówno względem obywateli krajowych, jak i obywateli innych państw członkowskich, nie może powodować wykluczenia tego systemu preferencyjnego z zakresu stosowania art. 49 TFUE (zob. w tym względzie wyrok z dnia 25 lipca 1991 r. w sprawie C-353/89 Komisja przeciwko Niderlandom, Rec. s. I-4069, pkt 24, 25).

- 35 Zatem przepisy krajowe, takie jak będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym, stanowią ograniczenie swobody przedsiębiorczości w rozumieniu art. 49 TFUE.

W przedmiocie uzasadnienia ograniczenia swobody przedsiębiorczości

- 36 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ograniczenia swobody przedsiębiorczości, które są stosowane bez dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, mogą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego, pod warunkiem że są odpowiednie do zagwarantowania realizacji zamierzonego celu i nie wykraczają poza to, co niezbędne dla osiągnięcia tego celu (ww. wyrok w sprawach połączonych Blanco Pérez i Chao Gómez, pkt 61).
- 37 Z art. 52 ust. 1 TFUE wynika również, że ochrona zdrowia publicznego może uzasadniać ograniczenia swobody przedsiębiorczości. W szczególności takie ograniczenia mogą być uzasadnione celem zapewnienia pewnego i należytej jakości zaopatrzenia ludności w produkty lecznicze. Waga opisanego celu znajduje potwierdzenie w art. 168 ust. 1 TFUE i w art. 35 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, na mocy których, w szczególności, przy określaniu i urzeczywistnianiu wszystkich polityk i działań Unii Europejskiej zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego (zob. ww. wyrok w sprawach połączonych Blanco Pérez i Chao Gómez, pkt 63–65).
- 38 W niniejszym przypadku nie ulega wątpliwości, że PUH prowadzi, tak jak apteki prywatne, detaliczną sprzedaż leków. Jednakże sąd krajowy, rząd fiński, a także PUH zauważyli, że PUH na mocy ustawy o lekach jest zobowiązana do wykonywania szczególnych zadań w zakresie nauczania studentów farmacji i badań w dziedzinie zaopatrzenia w leki, a także do świadczenia szczególnych usług w zakresie przygotowywania pojedynczych rzadkich leków, podczas gdy taki obowiązek prawny nie ciąży na prywatnych aptekach.
- 39 Rząd fiński podniósł w tym względzie, że PUH z uwagi na powierzenie jej w ustawie szczególnych zadań odgrywa zasadniczą rolę w zapewnieniu pewnego i należytej jakości zaopatrzenia ludności w produkty lecznicze, co jest celem ustawy o lekach.
- 40 W tym kontekście należy zauważyć, że kompetencja przysługująca państwom członkowskim, do której odniesiono się w pkt 26–28 niniejszego wyroku, w celu przyjęcia przepisów w zakresie organizacji usług służby zdrowia, takich jak usługi dotyczące aptek, a także w celu określenia zarówno poziomu, na którym chcą one zapewnić ochronę zdrowia publicznego, jak i sposobu osiągnięcia tego poziomu, oznacza, że państwa członkowskie są uprawnione do zagwarantowania ochrony zdrowia publicznego poprzez nałożenie szczególnych zadań na jedną lub wiele aptek.
- 41 Jak podkreśliła Komisja, zadania PUH w zakresie szkolenia i badań farmaceutycznych, a także przygotowania rzadkich leków na zamówienie należą do zadań z zakresu ochrony zdrowia publicznego.
- 42 Wynika stąd, że w świetle celu założonego w ustawie o lekach, jakim jest zapewnienie określonego poziomu ochrony zdrowia publicznego poprzez nałożenie prawnych zobowiązań, preferencyjny system zastrzeżony dla PUH na mocy przepisów krajowych będących przedmiotem postępowań przed sądem krajowym w zakresie warunków prowadzenia oddziałów na danym terytorium krajowym jest konieczny w zakresie, w jakim – co powinien zbadać sąd krajowy – oddziały PUH efektywnie uczestniczą w wypełnianiu szczególnych zadań ciężących na PUH związanych z nauczaniem studentów farmacji, z badaniami w dziedzinie zaopatrzenia w leki, a także z przygotowywaniem rzadkich leków.

- 43 Okoliczność, że prywatne apteki w rzeczywistości również uczestniczą, jak zauważyli w szczególności skarżący przed sądem krajowym, w kształceniu studentów poprzez oferowanie im praktyk, nie może wpłynąć na zmianę tej oceny. W przeciwieństwie do PUH prywatne apteki oferują studentom praktyki w sposób dobrowolny i mają swobodę w takim działaniu zgodnie ze swoimi własnymi interesami. Ponadto kształcenie studentów jest tylko jednym z zadań powierzonych PUH.
- 44 Na przedłożone pytania należy zatem odpowiedzieć, że art. 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż nie sprzeciwia się on przepisom krajowym, takim jak będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym, które ustanawiają szczególny system zezwoleń na prowadzenie oddziałów aptek, znajdujący zastosowanie względem PUH, korzystniejszy niż system stosowany względem aptek prywatnych, w zakresie, w jakim – co powinien zbadać sąd krajowy – oddziały PUH efektywnie uczestniczą w wypełnianiu szczególnych zadań związanych z nauczaniem studentów farmacji, z badaniami w dziedzinie zaopatrzenia w leki, a także z przygotowywaniem rzadkich leków, które zostały jej powierzone na mocy ustawy krajowej.

W przedmiocie kosztów

- 45 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on przepisom krajowym, takim jak będące przedmiotem postępowań przed sądem krajowym, które ustanawiają szczególny system zezwoleń na prowadzenie oddziałów aptek, znajdujący zastosowanie względem Helsingin yliopiston apteekki, korzystniejszy niż system stosowany względem aptek prywatnych, w zakresie, w jakim – co powinien zbadać sąd krajowy – oddziały Helsingin yliopiston apteekki efektywnie uczestniczą w wypełnianiu szczególnych zadań związanych z nauczaniem studentów farmacji, z badaniami w dziedzinie zaopatrzenia w leki, a także z przygotowywaniem rzadkich leków, które zostały jej powierzone na mocy ustawy krajowej.

Podpisy